

Obraćanje visokog predstavnika Valentina Inzka pred Vijećem sigurnosti Ujedinjenih naroda

Vrijedi izgovorena riječ.

Gospođo predsjednice, uvaženi članovi Vijeća sigurnosti, dame i gospodo,

Prije mjesec dana građani Bosne i Hercegovine izašli su na izbore da glasuju na sedmim poslijeratnim općim izborima.

Oni su izašli na izbore samo jednu godinu prije dvadesete obljetnice potpisivanja Daytonskoga mirovnoga sporazuma i u situaciji sve dublje stagnacije i socioekonomskih poteškoća. Bez obzira da li ste čitali moje izvješće, posljednje izvješće EU ili izvješća bosanskohercegovačkih nevladinih udruga koje prate rad vlasti, rezultati ostvareni u posljednje četiri godine veoma su daleko od željenoga cilja.

Kao da ovo sve nije dovoljno, samo nekoliko mjeseci ranije bili smo svjedoci kako je blizu milijun ljudi bilo ugroženo tragičnim i katastrofalnim poplavama kakve se ne pamte u Bosni i Hercegovini.

A ovdje moram zastati na trenutak da istaknem ogromnu ulogu koju su odigrali Ujedinjeni narodi na terenu, u smislu koordinacije i razmjene informacija tijekom pružanja pomoći.

Scene kojima sam svjedočio kada sam obilazio žrtve poplava, danima nakon što su obilne padaline poharale zemlju, bile su istinski šokantne. Međutim, tračak svjetlosti u ovoj nesreći bila je instinktivna spremnost lokalnih zajednica i tisuća običnih građana da pomognu jedni drugima bez obzira na nacionalnu pripadnost.

Nažalost, stranke, zvaničnici i institucije koje upravljaju zemljom na raznim razinama nisu odgovorile na probleme ove zemlje sa istom spontanom žurnošću i kreativnošću sa kojima su obično građani odgovorili na poplave. Zato je Bosna i Hercegovina na silaznoj putanji od 2006. godine. Osam godina je dosta vremena za bilo koju zemlju kada ide pogrešnim putem.

Nije iznenađujuće što postoji ogromna doza razočaranosti, ljutnje i frustracija. Ovo je posebice zabrinjavajuće među mladima, gdje je nezaposlenost iznad 57%, što je jedna od najvećih stopa nezaposlenosti među mladima u Evropi. Ovi mladi ljudi, budućnost ove zemlje, posebno su iznevjereni.

Situacija nije dobra. Ona se mora rješavati.

Prema tome, ovi izbori nisu samo još jedna runda općih izbora u Bosni i Hercegovini.

Dame i gospodo,

Ovdje se radi o odlučujućem četverogodišnjem periodu koji je ispred građana Bosne i Hercegovine, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost ili dio zemlje u kojem žive.

Sada mora doći do temeljite promjene – interesi zemlje i njenih građana moraju biti ispred interesa privilegirane političke klase.

Dobre vijesti su da imamo šansu okrenuti novi list.

Početak novog mandata daje nam blagovremenu prigodu da počnemo

iznova – što je šansa koja se ne može propustiti – da krenemo velikim koracima prema trajnom miru i stabilnosti koji dolaze s euroatlantskom integracijom.

Integracija regiona u Europsku uniju, uključujući Bosnu i Hercegovinu, mnogo je više od prosperiteta i podizanja standarda.

Ovdje se radi o iscjeljivanju rana iz prošlosti i omogućavanju građanima u regionu da ponovo žive sa svojim sunarodnjacima bez granica. Ovo je svakako moja velika želja za građane na ovim prostorima i znam da je mnogi dijele.

Politički lideri ne bi trebali imati nikakvih dilema o tome kako nije prihvatljivo jednostavno nastaviti raditi kao i ranije.

Mi imamo određena očekivanja i stoga očekujemo da se samodopadnost zamijeni osjećajem urgentnosti.

Građani Bosne i Hercegovine i međunarodna zajednica u potpunosti su suglasni u jednoj jednostavnoj stvari: mi očekujemo temeljitu promjenu načina na koji se vodi politika.

A takva promjena pristupa je apsolutno moguća.

Ali, šta treba da se desi u Bosni i Hercegovini u danima, tjednima i mjesecima ispred nas da bismo krenuli u tom pravcu?

Sve u svemu, očekujemo da se potrebe građana rješavaju izravno i da se zemlja vrati na put euroatlantske integracije, što je deklarirani strateški cilj za Bosnu i Hercegovinu.

Nove vlasti trebaju žurno poduzeti korake da se preuredi poslovno okruženje tako da se mogu otvarati nova radna mjesta u privatnom sektoru. Dozvolite mi da iskoristim ovu prigodu da još jednom kažem da u potpunosti podržavam inicijativu EU pod nazivom "Pakt za rast".

Napredak na putu euroatlantske integracije mora se deblokirati.

U tom pogledu, također pozdravljam inicijativu Velike Britanije i Njemačke najavljenju prošloga tjedna da se definira plan reformi za jačanje bosanskohercegovačkih institucija i ubrzaju pomaci ove zemlje prema EU. Još jednom ističem da je od ključnog značaja da buduće vlasti iskoriste ovu novu prigodu.

Prva stvar koju sada očekujemo od stranaka koje su sudjelovale na nedavnim izborima je brzo formiranje vlasti na način koji je sukladan zakonu, za razliku od onoga što se dešavalo 2010. godine.

Također sam apelirao na vlasti da imenuju više žena te da izaberu kandidate za ministarske pozicije i druga mjesta koji imaju znanje – posebno u oblasti gospodarstva – da ostvare potrebni napredak. To je lako izvodivo ukoliko postoji makar minimum političke volje.

Isto tako, trud koji je uložen u blokiranje napretka na određenim pitanjima, posebice na državnoj razini, mora se usmjeriti ka iznalaženju zdravih kompromisa koji su potrebni da bi zemlja krenula naprijed. Zato očekujem primjetan napredak u radu državnih institucija u sljedeće četiri godine.

Dalje, mora se ponovo potvrditi opredjeljenje za vladavinu prava i borbu protiv korupcije. Riječi nisu dovoljne. Moramo vidjeti konkretne rezultate. Mnoge presude Ustavnog suda BiH, koje su, sukladno Mirovnom sporazumu, “konačne i obvezujuće” ostaju neprovedene. One se sada moraju provesti, uključujući i odluku o Mostaru. Građani toga grada moraju ponovo dobiti temeljno pravo da izaberu svoje lokalne zvaničnike.

Konačno, osporavanja Daytonu i suvereniteta države moraju prestati. Užasnut sam što neki lideri još uvijek vrijeđaju inteligenciju vlastitih građana, misleći da će pričom o otcjepljenju, podjelama i mržnji sakriti vlastiti neuspjeh da im osiguraju bolji život.

Dok oni rade na dugoročnoj strategiji da zemlju dovedu do propasti kako bi opravdali njeno razbijanje – sa svim rizicima koje takva strategija nosi sa sobom – mladim ljudima prolazi vrijeme bez obrazovnih i profesionalnih mogućnosti koje nudi život u funkcionalnoj zemlji.

Kako su se posljednjih mjeseci uvijek iznova ponavljali pozivi na referendum o otcjepljenju, morao sam odgovoriti podsjetivši ljude na činjenice: prema Mirovnom sporazumu, entiteti nemaju pravo na otcjepljenje.

Želio bih još jednom jasno reći: neće biti novog iscrtavanja granica.

Nadam se da će nove vlasti uraditi ono što je potrebno da se BiH brzo vrati na pravi put. Ima li alternative tome? Da, ima. Politički lideri mogu nastaviti raditi ono što su radili u posljednjih osam godina.

Ako je to ono što odluče uraditi, moraju znati da će to gotovo sigurno imati posljedice i niko od nas neće moći da kaže da nismo bili upozoreni. Demonstracije iz veljače bile su jasan poziv na buđenje političkog establišmenta u Bosni i Hercegovini, ali i međunarodne zajednice.

I iako nitko ne bi mogao točno predvidjeti kada bi došlo do sljedeće javne reakcije ako bi se nastavila politika koja se vodi posljednjih osam godina – bilo bi samo pitanje vremena kada će se to dogoditi. To nije ni u čijem interesu.

Dame i gospodo, danas vam se obraćam, ne samo kao visoki predstavnik, nego i kao istinski prijatelj Bosne i Hercegovine koji želi najbolje njenim građanima.

Svjestan sam da sam danas bio krajnje otvoren, ali postoje vremena kada je najbolje što možete učiniti za prijatelja to

da govorite iskreno, a ovo je upravo takvo vrijeme.

Oni politički lideri koji odluče da uđu u vlast u sljedećim tjednima moraju promijeniti svoje ponašanje i moraju – jednom za svagda – razbiti začarani krug politike prkosa i međusobnog nadmudrivanja koja nas je dovela dovdje.

Baš kao što se Bosanci i Hercegovci moraju više potruditi, tako mora i međunarodna zajednica, jer jasno je da naš posao u Bosni i Hercegovini nije završen.

Dame i gospodo,

Ovo je vrijeme da ponovo potvrdimo svoju posvećenost jedinstvenoj i ujedinjenoj Bosni i Hercegovini i da budemo jedinstveniji nego ikad u potpori ostvarenju temeljitih i ponekad bolnih promjena koje su potrebne da bi zemlja bila funkcionalna, stabilna i prosperitetna.

Oni političari i oni ljudi koji žele da rade zajedno u međusobnom povjerenju kako bi zemlju povelj naprijed imat će našu punu i aktivnu potporu.

Istovremeno, oni koji žele da zagovaraju podjele i otcjepljenje moraju konačno shvatiti da je crtanje granica u Bosni i Hercegovini iza nas.

Kako sam i sam posvjedočio prije dva dana na dirljivim ceremonijama koje su obilježile obljetnicu pada berlinskog zida, budućnost nije u podjelama među ljudima. Ona je u zajedništvu kako bi se izgradilo bolje sutra.

Hvala vam.